

Şair ülkesinden çıkabilir mi?

Furuğ Ferruhzad'ın toplu şiirlerinin bulunduğu 'Rüzgâr Bizi Götürecek'i okuduğumuzda yaşadığı zamandan ve ona giydirilen kimlikten fena halde sıkılmış ve bunun sonucunda şiirin özgür uzamına sürüklenmiş bir şairle karşılaşıyoruz.

Abbas Kiyarüstemi'nin yönettiği 'Rüzgâr Bizi Sürükleyecek' filmini izleyenler açılış ve kapanış sahnelerinin uzun süre etkisinde kalırlar. İnsan beyni gibi kıvrım kıvrım ve koyu toprak rengi bir yüksek yamaçtan döne dolana inen arabada iki kişi bitesiyeye konuşurlar. Özellikle ilk plan bizi bir şair yönetmene değil, şiirle ilgisini hiç koparmamış bir ülke sinemasına götürür. Ki, filmin son dakikaları Van Gogh'su sarılıktaki doygun sahnelere bürünmekle kalmayacak, en başta duyurduğu şiirle tekrar buluşturacaktır bizi.

İranlı şair Furuğ'un ülkemizde yaygın şekilde bilinip sevilmesinde bu filmin etkisi olduğunu söylemek abartı sayılmaz. Zaten neredeyse yetkin şekilde bizi Furuğ'un şiirleri ile tanıştıran yine bir sinemacıdır; Onat Kutlar. Bugüne değin pek çok çevirisi ile karşılaştık şairin. **Genç yaşta ölümünün ve ataerkil bir topluma başkaldırmasının detaylarını öğrendik.** Bu kez yeni bir çeviri okuyoruz. Makbule Aras Eivazi, Farsça aslından ve doyurucu bir sunuş yazısıyla karşımızda.

Genç çevirmenleri ben daha bir önemsiyorum çünkü onlar hem geçmişin tecrübesini hem de güncelin imkânlarını daha cesaretle kullanıyorlar. **Eivazi'nin çevirisinde karşılaştığım şair, daha modern ve şiir dolu gözükte bana.** Ama aynı zamanda son derece klasik. İlk kitabı 1952'de basıldığına göre, biçim, duyuruş ve temaları bakımından 1950 sonrası şiirimizle de yakınlıklar buldum. Bunda modern bir toplum olma iştiağının şair beninde yoğunlaşmasının etkileri olabilir. Yoksa henüz çoğul algı ve zengin persona yaratımı hissedilmiyor Furuğ'da. **Teksesli bir modern ağıt havası daha önde.**

Toplu şiirlere içten bir nazarla yaklaştığımızda, gazel ve rubainin izlerini de görürüz. Keyrüstami'nin filminde toprak yoldan kalkan toz nasıl bir hareket ve ışık efektine bürünürse, Furuğ'un şiirlerinde de Ömer Hayyam ve Hafız efektini duy-

mamak imkânsız. "Gözlerim bin dil bilir" benim diye konuşan şair, o bin dilin merkezine aşk, arzu ve beden yanında özgürlük tutkusunu oturtur. Ve bu tutkular evrensel olduğu kadar ait olduğu dile ve

onun geçmişine bağlanır. Öyleyse sorarız kendiliğinden: **"Şair ülkesinin dışına çıkabilir mi?"** Taştığı kesindir lakin.

Yaşadığı zamandan ve ona giydirilen kimlikten fena halde sıkılmış ve bunun sonucunda şiirin özgür uzamına sürüklenmiş bir şairle karşılaşıyoruz. Bir bunalım değil burada kabaran. **Bilinçli aklın rub kaba-rışları.** Bu kabarışın 'hasret'le tanımlanışı; "İşim yok benim, hasret çekmekten başka".

Teni aydınlanmak isteyen bir ev olarak tasavvur edis; "Yalnız yatağında senin keşke / günah mumu gibi yansaydı bedenim / bu tatlı günahkârlıkla kökten tutuşsaydı / senin dindarlığın ve benim hasretim".

Furuğ, çıkardığı beş şiir kitabı boyunca, bir sürekli yenilenme arayışı içinde de görülüyor. Bunda hayatındaki dönüşümler yanında sinema, tiyatro ve yurtdışı tecrübelerinin etkisi olmalı. Ayrıca sesini istediği gibi duyuramadığını düşündüğü çok açık. Yarattığı sevgili modeline seslenirken; "Sesimi taşlar gibi dinliyorsun/ taş-tansın ve duymaksızın unuttuyorsun" demesi bu sebepten olmalı. Kültürlü bir şair Furuğ, yaratıcılığı ve cesareti var... **'Kırmızı Gül' şiiri bu gözle yeniden okunmalı.** ■

Furuğ
Ferruhzad

RÜZGÂR BİZİ GÖTÜRECEK

Furuğ Ferruhzad
Çeviren: Makbule Aras
Eivazi
Yapı Kredi Yayınları, 2019
312 sayfa, 26 TL.